

Ћ Песников избор

Зоран Пешић Сигма

МИСТЕРИЈЕ КУХИЊЕ (јутарњи трач преко Фејсбука)

З. П. С. – Одавно мислим да је песма нешто више од оног што је написано, нешто више од следа мисли и осећања које изазивају стихови. Док пишемо, преносимо поље невидљивих зачудних сила. Сlike које су у нама преносе се путевима које не познајемо... Истражујем те путеве... безуспешно.

Музика то ради другачије. Музика директно управља временом, усмерава нам ритам дисања и срца.

Поезија чува време од заорава, од равнодушности.

М. Р. – Да, постоји нешто иза свега, нешто као душа која цвили за мало утехе.

З. П. С. – Сигурно. Зашто би се иначе озбиљни људи бавили дечјим послом: поезијом?

М. Р. – Ф. се побунио против песника које не „разуме”. Ти знаш колико је он јасан, као сат, и колико му је све савршено реторички заокружено, све му је објашњено у самој песми. Онда је написао нову песму у којој се ништа не „разуме”, која само личи на песму. Устао је против многих песника, између осталих и против М. У једном великом тексту пише да у већини њених песама није јасно ко и зашто говори...

З. П. С. – То није у реду. Лако је одустати од неразумљивог и престати са читањем. То је слика савременог човека, човека који нема време на ни за шта, човека који је престао да верује у реч, у шифру, човека

који је изгубио осећај за тајанствено. Ја често превише захтевам од читаоца. Захтевам његово стрпљење да открива скривени смисао, истражује двосмисленост, да се инспирише тајанством.

М. Р. – Ф. је донекле у праву. Хтео је да каже да не воли лажну тајанственост.

З. П. С. – Претераш у једну страну, па претераш на другу и на крају нађеш се у средини. Насукан.

М. Р. – Али, мало се охладио према мени због М. Када је М. на промоцији почела да говори о мени, устао је и изашао.

З. П. С. – То је већ било глупо...

М. Р. – Додуше, после ми је објаснио да је морао негде да иде, ми смо каснили са почетком промоције...

З. П. С. – Ипак му је стало до тебе...

М. Р. – Да. Зна шта сам урадио за њега. У ствари, он је јако добар човек. Понекад га зовем, разговарамо о поезији. М. га не воли. Не воли песнике који обожавају своју поезију и сами себе.

З. П. С. – Почетак сваке поезије је нарцисоидан.

М. Р. – Да нема мало те нарцисоидности не бисмо ни писали.

З. П. С. – Ф. није у мени оставио утисак особе која воли само себе.

М. Р. – Не, не, сигурно није такав. Мало је старомодан... Имам неке нове песме, али требало би да их скратим и средим. Да видим шта ћу са њима...

З. П. С. – Она последња коју си ми послао је одлична.

М. Р. – Ту негде ме нешто плаши. Понекад помислим да је све што напишемо лаж, ђавоља реч, да у ствари лажемо о најједноставнијим осећањима. Зато из песама увек протерам ружне речи и све што може да личи на ругло, па опет цела та граматика и синтакса, та нова спајања речи... Ко зна зашто и чему говоримо?

З. П. С. – То је вавилонска дилема. Ја на то гледам овако: Бог је измешао језике, али оно што је горе, то је да постоји суштинско неразумевање међу људима. Ја то разумем као врсту божје казне и, истовремено, загонетке. Песници имају одговорност да решавају ову загонетку. Нека врста радничке воље: песнички посао је одгонетање света и душе.

М. Р. – Тачно тако. По мом мишљењу, разумевање се постиже ширењем разумљивог говора... Разумљив говор је само онај искрени говор пун љубави и истине, наше истине, и то само у моменту када се обраћамо једном одређеном бићу. То да песнички говор говори свима и у сваком тренутку наша је паклена жеља да се приближимо божјој речи. И ту смо негде између пакла и раја, али увек између. Мислим на рај и пакао у метафоричном смислу, јер смо саздани и од једног и од другог, то јест – од тог једног које је и једно и друго.

З. П. С. – Поезија је двоструко обраћање, бар ја имам такав осећај док пишем. Као да пишем самом себи, пријатељу у огледалу, и не увек пријатељу, да бих боље разумео себе. Истовремено пишем другоме. Најчешће је тај други апстрактни други. Нисам уочио разлику у песми када се у мислима обраћам конкретном другом од оне које је писана апстрактном другом.

М. Р. – Ја се увек обраћам некоме конкретном, иначе не могу да пишем.

З. П. С. – Ја немам дилему те врсте. Много је времена прошло од како пишем (35 година).

М. Р. – Битан је глас који у неким моментима добија леп ритам, када се не пита шта говори, када не размишља...

З. П. С. – Оно што ми је стварно неопходно док пишем је самоћа...

М. Р. – *Која је врста самоће пошребна песнику
бело на белом из главе страница* (М.Л.)

З. П. С. – Тада као да сам у огромној пустој хали и свака се мисао лепо чује... Самоћа свеprisутства...

М. Р. – Мени инспирација долази у природи, када се шетам. Исто тако и када пливам, тада још чешће. Певушим стихове, онда то забележим. Али то још увек није песма.

З. П. С. – Понекад је потребно да будеш наспрам ништавила, face to face. Одавно ме није страх од тога.

М. Р. – После треба осмислити форму и све остало. И ту најчешће не испадне ништа... Ја ћу вероватно увек бити од оних који су стално у страху од тог ништавила. Упознавши много људи који пишу, видео сам да их има два типа: они који делују мирно, као свеци, и они који су у непрестаној растрзаности.

З. П. С. – То *после* је много значајно. Тада везујеш неповезане догађаје, речи, слике, успостављаш континуитет који личи на живот. Ако нема тока, ако нема повезаности немогућег, онда је то несрећа...

М. Р. – Ти си од оних првих, јер имаш прелепе ћерке, прелепу жену, прелепу љубав коју пружаш и оно што ме увек дирне када читам твоје песме то је искреност.

З. П. С. – Хвала на лепим речима. Без искренности нема поезије.

М. Р. – Да, знам, и ја сам, надам се, искрен у поезији. Добро је кад се из тога препозна песников глас... Хајде да се вратимо својим пословима. Радујем се овом нашем разговору.

З. П. С. – Кад је напишеш, потребно је прочитати песму наглас. Онда тек правилно чујеш шта си написао. Оно што је код твојих песама лепо то су слике јасне као то грчко сунце. Тај утисак сам стекао још док сам читао твоје прве песме у *Књижевној омладини*, када још ниси ни сањао да ћеш живети у Грчкој.

М. Р. – Исписасмо есеј преко фејсбука.

З. П. С. – Мислим да ћу ускоро да „бициклам” са Мајом до плаца. Леп је дан у Нишу за вожњу. Желим и теби свако добро и леп дан.

ЛИРИКА ПУНОГ СТОМАКА

Главица младог купуса
изрецкана сирћетом заливена
дивна је то салата

главица киселог купуса
раскупусана у лишће
и млевено месо
дивна је то сарма

нешто је важно
десило се на улици
између два залогаја
нешто је важно
десило се горе
између два случајна судара
астрономских ђубретара

нешто је нежно у овој кухињи
за овим столом
док жваћем полако
док дижем кашику устима
док спуштам кашику
нешто је нежно топло
и другачије и присније
него на улици
него у сазвежђу Кочијаша
нешто је моје
нешто сам купио
али свега је по мери
довољно
и безбрижно као у утроби

историја може и без мог
сведочења
а из бурета свеж расол
што резе и пенуша
диван је то лек
против мамурлука

Промаја, 1983.

не котрља камење
подмукло
изазива назеб
или руши
на ивици стола остављену
вазу са цвећем

Промаја је
човече
па затвори врата!

Које ми је све звери
нанела промаја
у косу
још колико јуче
млад сам био мутав
и спор
а хиљаде сада змија
и чопора паса
у мени урлају
гризу чупају
нема наде
да ће ми неки други
живот овако добар
овако лош
бити додељен

Ово је прелид за тешка времена
душа ми сва у патрљцима
и то што је моја трошна кућа
надомак мочваре
није важно
и то што између мене и света
апарати стоје као зидови
и небо гледам
фотоснајпером
очекујући лет
дивље гуске
и што у мочвари
сву ноћ
волим барске птице
и шевар

без дечије душе
није важно

Да киша је
да XX век је
да ја сам
постојим
записујем сада
овде ово
да непоновљиво је
време
непоправљиво
киша је досадна
киша је
тихи говор неба
једноличан као тужаљка
безобличан као молитва
а плусак посмртна
песма за пацове
из мочваре

У кући прокишњава

Кад много људи спава
У једној соби
чује се дисање сваког
окретање у кревету
равно је грмљавини неба
искашљавање прехлађених
налик је на ветар
а чује се и бунцање преморених
шкргут зуба
и хркање мрцина
и негодовање лакосаних
чује се дисање сваког
и по тавану
ходање месечара
котрљање пацова мјаукање мачака
у кући прокишњава
капље једнолично са таванице
у лавор већ пун кише
капље

капље
а напољу олуја разбеснела
дивље животиње циче
у мочвари
надомак куће
небо лудачки сева
у соби сенке муња
авети бљеште
колико нових станова
треба за миран сан
колико нових станова
треба за миран сан
миран сан
мирсан
мирсан

Кад много људи спава
у једној соби
чује се дисање сваког
не веруј сновима
не веруј људима
не веруј пацовима
који се даве
на тавану твоје трошне куће
не веруј
кад много људи спава
не веруј у бљесак муња
у сенке по зидовима
охлади се лепезом од старих новина
створи промају
преко лица
бесним млатарањем
руку
не заборави
ово је XX век

Промаја је
човече
затвори врата!

Ручицу
млина за кафу

споро окрећем
и гледам
неупотребљива
боца са плином
прљава је масна
и млеко се кува
мама се нада
негде за септембар
а на јесен ће и брат
отићи у армију
русвај тањира шкрипи
мала кашика за шећер
и шољице за кафу
муве зује
у лету се спарују
јорган згужван
у смотуљак
и прљаве
чарапе
у углу
кухиње-спаваће собе
одбачене
смрде

Јутро је
и млеко кипи
мама псује
ја размишљам
како да све то скупим
то што се десило
у двадесетом веку
на једно место
кад у овој кухињи
нема довољно простора
ни да се дише
а када се отворе врата
вуче гадна промаја

Промаја, 1983.

ДИНАМИКА ЛЕЖАЊА У ПРАЗНИНИ
– Тајна Рујеве снаге –

Окачена кошуљица заменица
брзе змије пешчарске
лелуја на промаји кроз сан
у трави врлудајуће месо
могу да устанем и будем бескрајан

они велики комарци улетеше
из мрака и јашу на ваздуху
могу да устанем и све их побијем
ја сам бескрајан

патике беле плитке крај врата
одмарају своје два метра
дуге плаве пертле
могу да их обујем
и свој бескрај згазим

Кактусова сенка, 1993.

МОЈ ПОСАО ЈЕ ОБИЧАН
(завршна песма из књиге *Орџијање празнине*)

Дрхтим у прозору који је ноћ
текстура овог папира очајава
над самониклом досадом ноћ
и смрт је близу маска од
бубашваба које се разбеже
од наглог светла иза огледала
ко је то безобзиран као анђео
упао у дивљу клопку
која је реска рупа препуна
тутњавих триграма што плету
коначност око зелене неодређености
ко је то млак од пепела
шутнуо шутнуо мир мој ледени
ноте су склизнуле са сенке
која је калуђер као ова ноћ
која је мач калуђера зар

звездана сабља хиперструна
откинута из ћилима димензија
једна дисхармонична мелодија

мој посао је обичан
разумљив и простацима ноћ
монтирам пуста острва за
преживеле бродоломнике и опет
сенке ме мрзе и крију хексаграме
оне значајне од којих судбина
окошта око свилених авантура

мој посао је обичан
тек свемир је грудва Мебиусових трака
ни једна везана у мркли чвор
где сам радознао префарбао ноћ
у шарене красте и сад се даве
затечени на дну они што шетају
недељом после ручка после
пива крофне или алве
рекли су да сам чуцак
са прозора су видели друге
призоре камионе од слоноваче
и карневал кока кола
празних од дна до пола
а до грлића сируп од смеха

мој посао је најзад обичан
усмеравам стварност да буде
достојна Идентитета и Освете
као она Ноћ као закон падања
као ветар између топлот
и хладног као страх од смрти
као досадна вечност Бога
који игра исту укрштеницу
од прашине до дрхтуравог мозга
свака је мисао праћена стидом
да сама је бесконачни свет
и овај низ од речи
сложених без и једног шума
велича тишину иза коже
тишину разлеглу између приказа

које љубав ишту
љубав да се промене сложе
све промене изнад амбиса
и једном бар под сакатим звездама
буде математика чиста

Какшусова сенка, 1993.

УДОБНОСТ БЕСМИСЛА

Газиш преко самог себе
сам си себи
најдужи пут

Удобности бесмисла, 2004.

ПЕСМА О ХИЈЕРОНИМУСУ БОШУ, ДИНУ БУЦАТИЈУ И СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈИ ДУХА

Гледао сам вести на крају дана
нешто раније
очекивао сам аутобус у право време
чиме се ми све бавимо
сва је вештина мрдати прстима
по белим и црним плочицама
а то је на неки начин повезано
с ређим и гушћим ваздушним масама
она фина треперења у глави
вибрације су сложених молекула
на крају и онај коначни осећај
који прати музику
и он је једна досадна навика
цео живот белим и црним диркама
пинк понк пинк понк

важно је нешто радити врхунски добро
многи осећају да овај низ речи
није врхунски да се ту могло боље
а није ми то стварно важно
од писања очекивао сам нешто друго

као што на смртовницама
које свуда по граду окачене опсесивно пратим
очекујући лице свога оца
тражећи ослобођење
као што се он ослободио тек нагнут над
сажетим лицем свог оца
мога жилавог и тмурног деде
сласт је то пред лицем смрти
тек са мртвим оцем засигурно смо
ми на реду
пинк понк пинк понк

свет се обнавља
испод ове жврље италијанска монографија
Бошових слика
онај писац Буцати колико разум
приредио је чврсту
подлогу
али док се песма одштампа
ништа нам не гарантује
TRITTICO DEL DILUVIO
TRITTICO DELLE DELIZIE
пинк понк пинк понк

Удобности бесмисла, 2004.

СВЕТА ЗЕМЉА МАРГИНАЛИСТА (МЕСТО КОЈЕГ НИГДЕ НЕМА)

До овог камена
ја који певам
нисам исто са оним који живи
после су траве
и кад сву хартију
у бродове пресавијем
разориће их она мука изнутра
и низ воду
поћи ће само бесциљан поглед
онако како то ради риболовац
пре него што опет забаци

Удобности бесмисла, 2004.

ИЗНУТРА ЗАКЉУЧАН

Неко те је на кратко
закључао у собу
и отишао заборавивши
да је кључ у његовом цепоу
врзаш се по соби
ослушкујеш кораке
глуп положај
занемареног међу зидовима
гони те из једног угла
до подераног тапета
од прозора
до дрвених тужних врата
постиђено вириш кроз кључаоницу
чекаш повратак кључоноше
који ће и сам изненађен
твојим присуством у соби
касније бесмислено цокнути

зар си ти још увек овде

Удобности бесмисла, 2004.

БИЋЕ СВЕ У РЕДУ

Биће све у реду
све ће доћи на своје место
улице ће успавати аутомобиле
око поноћи
звезде ће вратити град
пијаном небу
паркови ће опколити ветар
са свију страна
и он ће се смирити
на клупи

а где је та поноћ
где небо
ветар
то је мање важно

свуда је исто када је све у реду
када је све на своме месту
и аутомобили су једнако паркирани
и звезде једнако трепере
и паркови седе
мирно на својим клупама
само да је све у реду
само да је све на своме месту

нико не умире
нико се не рађа
безбројно смо мало
заспали
и покварена плоча понавља
мелодију
биће све у реду
све ће доћи на своје место
они који су били ту још су ту
они који су отишли тамо су још увек
и нико не прислушкује одјеке
у пустом ходнику

промене коме требају промене
видео сам човека једном
како седи у фотељи на улици разрушеног Грозног
видео сам га на телевизији
седећи у потпуно једнакој фотељи
његове очи спокојно су говориле
биће све у реду
све ће доћи на своје место
испићемо у здравље
заборављених у шумском потоку
запалити цигарету
за оно мало пара што нам преостане
купићемо чоколаду деци наше деце бар
ратови су већ прошлост
ратови су ружни снови
иза ратних филмова
ратови су се завршили
као програм
снегом који трепери у ефиру
биће све у реду
све ће доћи на своје место

кревет који смо купили
и у којем спава неко други
и кревет који плови
низводно од нашег детињства
и она рука која нам је мрсила косу
и она рука која нам је штитала
бело месо
писма која смо послали
и писма која никад нисмо добили
ноћи које смо пропили
и ноћи које смо штедљиво чували
за боље сутра
љубав која нам је одузета
и љубав коју смо отели
све ће доћи на своје место
биће све у реду
нанизано спокојно
као ноћ у ватри ничега
као у чизми доброћудног Бога

Биће све у реду, необјављена књига, 2008.

ЕНЕРГИЧНА ТВРДЊА ИЗ КОЈЕ СЕ НАЗИРЕ СМИСАО ПИСАЊА

Од ходања добијем жуљ
од љубави пукне ми срце
од слатког боли ме зуб
и од мисли имам штету
само од ове песме
немам ништа!

Биће све у реду, необјављена књига, 2008.

ВОЗ ЗА ЈЕДНОГ ПУТНИКА

У једном дану стигла је јесен

Боже, нека све буде добро
а ти најбоље знаш шта је добро

Кофер на пустој обали Црног мора
спакован за далеки пут

а у њему какве све непотребне ситнице

путник путује у возу који је сам
све станице само су његове
сви кофери препуни смуљаним теретом
само његовим
колико суза однео ветар кроз отворен прозор
у пејзаж који промиче тутњавим тгдм тгдм
цабе тгдм цабе тгдм цабе

глас у ноћи чији је
савија те музика док си
загледан у свој празан купе
сва седишта уредно нумерисана
а нико да зађе
ни кондуктер да наплати неповратну карту

Воз за једног пушника, 2008.

НЕМОГУЋА ВРАТА

Кад пустиш унутра нема те напољу
кад заспиш под кровом
ко ти јури прстима кроз косу
кад нађеш изгубљен прстен
ко се радује плавом облаку у знак пажње

можда би се споразумели кад би сви рачунали
да једно тело касније крвари
и један бол се шири планетом
али рачун је проста прилагодљивост
и нема обзира и нема наде и нема познатих цифара
које објашњавају поредак
разговоре носи бука са улице
аутобуси нагло коче иза угла пријатне уљуљканости

сведи све тачке у једну и оно што остане не зове се по нама
оно проклето празно
празно тела празно духа празно музике

не вичи узалуд нико не чује вакуумски блуз

отвориш и уђеш напоље

Воз за једног пушника, 2008.

ЈА САМ СВИТАК САВИО

Ја сам свитак савио
сакрио
у њему је писало о надувавању света
до распрснућа
можда је требало да га покажем неком паметном
стручњаку
он би ми објаснио да пропаст света
није могућа
јер ми волимо да живимо
ми волимо да живимо
ехо:
живимо

Варка, необјављена књига, 2011.

РАЈ

Кажу да негде на небу
левитирају
поља вечне радости
после смрти
они који заслужују
селе се тамо
и пасу

Селимо се често
моја породица од сваког места
направи рај
поређамо лутке разместимо цвеће
излепимо постере
навече када се окупимо пијемо чај,
грицкамо нешто слатко
и гледамо Футураму

Варка, необјављена књига, 2011.

БИЋЕ МИР У ДУШИ ПОСЛЕДЊЕГ

Та деца живеће будућност без мене
и њихова ће деца живети будућност без њих
и докле је људи свет ће бити гледан
и биће туге и радости
и тако до последње свести

тај тренутак о вечности о бола
биће мир у души последњег

да ли ће речи које сада разумем
нешто да му значе
и ова туга и ова радост
и деца која су се иживела

или ће све бити музика
као што то сада приказују филмови

време је да почнемо
сви да тражимо
мир за душу последњег

Варка, необјављена књига, 2011.